

Sygn. akt V CSK 267/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 17 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

Protokolant Ewa Zawisza

w sprawie z powództwa „B.” Sp. z o.o.

przeciwko T.P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2006 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 listopada 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżony wyro

**k w punktach I i III (pierwszym i trzecim) i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego
rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód domagał się od pozwanych T.P. i L.N. odszkodowania w kwocie 50.000,- złotych, jako równowartości urządzenia do gięcia rur i profili zamkniętych o numerze fabrycznym [...] produkcji włoskiej firmy BLM UCIMU. Twierdził, że jako syndycy mas upadłości „U.” Spółki z o.o. i H.K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „H.K.” pozwani wyrządzili mu szkodę przez nie wydanie przedmiotowego urządzenia stanowiącego jego własność, mimo istnienia prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 sierpnia 2000 r. nakazującego H.K. i Spółce z o.o. „U.”, aby wydali powodowi w/w urządzenie, a ponadto, przez niesumienne wykonanie obowiązków syndyków polegające na nie zabezpieczeniu tego urządzenia i jego wydanie, względnie dopuszczenie do jego zabrania, a następnie sprzedaży przez Bank S.A. Z powyższym żądaniem, jako alternatywnym, rozszerzającym dotychczasowe powództwo, powód wystąpił w piśmie procesowym z dnia 4 kwietnia 2003 r. złożonym w toczącej się pomiędzy stronami sprawie [...] /02, w której domagał się wyłączenia z mas upadłości wymienionego urządzenia i nakazania pozwanym jego wydania lub zasądzenia na swoją rzecz świadczenia wzajemnego. Sąd Okręgowy w W. powyższe żądanie uznał za samodzielne, odrębne powództwo, w związku z czym wymienione pismo procesowe zarejestrował jako pozew w nowej sprawie o sygnaturze [...] /03. W sprawie [...] /02 Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 2 lipca 2004 r. oddalił powództwo wobec obydwu pozwanych Syndyków, którymi byli T.P. i L.N., a Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 2 lipca 2004 r. oddalił apelację powoda. Obydwa orzekające w tej sprawie Sądy uznały, że bezzasadne było powoływanie się powoda na wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 sierpnia 2000 r., jako mający usprawiedliwiać żądanie wydania przez pozwanych urządzenia do gięcia rur i profili zamkniętych. Przyjęły, że – wbrew twierdzeniu powoda – z wyroku tego nie wynikało prawo własności powoda, jak również, że realizacja wyroku nie należała do pozwanych Syndyków, skoro urządzenie podlegające – zgodnie z wyrokiem – wydaniu przez upadłych H.K. i Spółkę z o.o. „U.” nie zostało przez żadnego z pozwanych uznane za należące do masy upadłości, ani objęte przez nich w posiadanie.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2005 r. oddalił powództwo. Ustalił, że obydwaj pozwani po objęciu funkcji syndyków mas upadłości Spółki z o.o. „U.” i H.K. we własnym zakresie i bez pomocy ze strony upadłych podjęli działania zmierzające do wyjaśnienia co stanowi majątek upadłych, oraz, że w trakcie tych działań ustalili, iż niektóre maszyny i urządzenia znajdujące się w hali produkcyjnej w T., w tym – przedmiotowe urządzenie do gięcia rur i profili zamkniętych – posiadały oznaczenia wskazujące na to, że są przedmiotem przewłaszczenia na zabezpieczenie kredytu zaciągniętego przez H.K. w 1993 roku w Banku [...] S.A. Wobec tego, że z wyroku, na który powoływał się powód, nie wynikało, żeby powód był właścicielem w/w urządzenia, a jednocześnie z dokumentów Banku wynikało, że właścicielem urządzenia jest Bank, żaden z pozwanych Syndyków nie włączył tego urządzenia do spisu inwentarzy obejmujących masy upadłości ani nie był władny wydać urządzenia powodowi. Sąd Okręgowy ustalił przy tym, że pozwany L.N. w sprawozdaniu dla sędziego komisarza z dnia 26 lutego 2001 r. wskazał, że w hali produkcyjnej dzierżawionej przez Spółkę z o.o. „U.” znajdują się zarówno urządzenia należące do tej Spółki, jak i urządzenia przewłaszczone na rzecz Banku, a ponadto, że żaden z pozwanych nie objął w posiadanie urządzenia, którego dotyczy spór; zostało ono na początku 2002 r. usunięte przez Bank a następnie sprzedane firmie P. za kwotę 36.000,- złotych brutto. Zdaniem Sądu Okręgowego, wyrok nakazujący wydanie powodowi w/w urządzenia nie mógł być realizowany przez Syndyków, skoro wszczęte na jego podstawie postępowanie egzekucyjne przeciwko upadłemu zostało zawieszona na mocy art. 63 Prawa upadłościowego, a powód nie zaskarżył czynności Komornika, ani też nie wniósł o kontynuowanie postępowania egzekucyjnego przeciwko upadłemu, ani nie wszczął postępowania o ustalenie prawa własności urządzenia mimo, że był informowany przez Syndyków, że oprócz niego prawa do tej rzeczy zgłasza Bank. Sąd Okręgowy zauważył, że przyjęciem, iż w/w urządzenie nie należało do Spółki z o.o. „U.”, w momencie ogłoszenia jej upadłości, przemawia też okoliczność, iż postanowieniem sędziego komisarza z dnia 11 kwietnia 2001 r. oddalony został wniosek powoda o wyłączenie tej rzeczy z masy upadłości Spółki z o.o. „U.”. Według oceny Sądu Okręgowego, stało się tak w związku z uznaniem, iż

wniosek był bezprzedmiotowy ponieważ wymienione urządzenie nigdy do masy upadłości nie weszło.

W wyniku apelacji powoda Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu Okręgowego w stosunku do pozwanego T.P. i zasądził od tego pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.000,- złotych oraz koszty procesu, natomiast oddalił apelację w pozostałym zakresie i zasądził od powoda na rzecz pozwanego L.N. koszty procesu. Sąd Apelacyjny ustalił, że w dniu ogłoszenia upadłości Spółki z o.o. „U.” urządzenie do gięcia rur i profili zamkniętych, którego dotyczy spór, znalazło się w posiadaniu pozwanego T.P., skoro pozostało w hali produkcyjnej dzierżawionej przez spółkę „U.” oraz, że w związku z tym, jak również wobec istnienia prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 sierpnia 2000 r., nakazującego H.K. oraz spółce z o.o. „U.” wydanie na rzecz powoda przedmiotowego urządzenia, pozwany T.P. miał obowiązek wydać to urządzenie powodowi. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozwany T.P. nie był uprawniony do przesądzenia, że roszczenie Banku, wywodzone z umowy przewłaszczenia, wyprzedza roszczenie strony powodowej oparte na wyroku sądu zaopatrzonym w klauzulę wykonalności. Stanowiłoby to naruszenie konstytucyjnej zasady zaufania obywateli do demokratycznego państwa prawa i respektowania prawomocnych orzeczeń sądu. Pozwany powinien był wykonać wymieniony wyrok a skoro tego nie uczynił, wbrew ciężącemu na nim, z mocy art. 102 Prawa upadłościowego z 1934 r., obowiązku dołożenia należytej staranności przy wykonywaniu czynności syndyka, to dopuścił się czynu niedozwolonego i wyrządzenia szkody wyrażającej się w tym, że przedmiotowe urządzenie nie weszło w skład majątku powoda, lecz zostało sprzedane osobie trzeciej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wysokość szkody stanowiąca równowartość spornego urządzenia została ustalona przez Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 8 maja 2002 r. w sprawie [...] /02, wydanym po sprawdzeniu przez Sąd wartości przedmiotu sporu. Jednocześnie Sąd Apelacyjny uznał, że urządzenie, którego dotyczy spór, nie wchodziło do masy upadłości oraz, że pozwani Syndycy zasadnie nie ujęli tego urządzenia w spisach inwentarzy, gdyż z dokumentacji wynikało, że zostało ono przewłaszczone na rzecz Banku.

W skardze kasacyjnej pozwany T.P. zarzucił powyższemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania art. 382 w zw. z art. 233 § 1 i art. 236 oraz art. 128 w zw. z art. 140 k.p.c., a także art. 25 k.p.c. Ponadto, zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 102 Prawa upadłościowego z 1934 r. w zw. z art. 415 k.c., art. 361 § 2 w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 441 § 1 w zw. z art. 366 § 1 k.c. Wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w punktach 1 i 3 i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał skargę kasacyjną za oczywiście uzasadnioną w części dotyczącej naruszenia w zaskarżonym wyroku art. 6, 361 § 2 k.c. oraz art. 102 Prawa upadłościowego z 1934 r. (Dz. U. Nr 93, poz. 834 ze zm.). Przede wszystkim zasadnicze zastrzeżenia budzi przyjęcie przez Sąd Apelacyjny wysokości szkody powoda w kwocie równej wartości przedmiotu sporu ustalonej przez Sąd Rejonowy w W. w sprawie, która – po przekazaniu jej według właściwości rzeczowej Sądowi Okręgowemu w W. – oznaczona została sygnaturą [...]02. Pomijając już, że wartość przedmiotu sporu w sprawie o wyłączenie rzeczy z masy upadłości i wydanie nie musi być tożsama z wartością przedmiotu sporu w sprawie o odszkodowanie (art. 363 § 2 k.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 19 k.p.c.) należy zauważyć, że oznaczenie przedmiotu sporu jest czynnością procesową (art. 19 k.p.c.) natomiast szkoda, jej wysokość oraz odpowiednia suma pieniężna służąca naprawieniu szkody należą do materialno-prawnych przesłanek odpowiedzialności cywilnej, które powinien wykazać powód (art. 361 § 2, art. 363, art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Wynik sprawdzenia przez sąd wartości przedmiotu sporu w sprawie o wydanie rzeczy nie może stanowić podstawy ustalenia wysokości odszkodowania za utratę rzeczy, jeśli wynik ten został uzyskany na podstawie samego tylko oświadczenia powoda, względnie innych osób opierających się na oświadczeniu powoda. W postanowieniu z dnia 8 maja 2002 r. (k – 55 akt [...]02) sprawdzenie wartości przedmiotu sporu wyrażało się w zasięgnięciu przez Sąd Rejonowy informacji o wartości przedmiotu sporu wskazanej przez powoda w sprawie [...]99 Sądu Okręgowego w W. W żadnym razie nie mogło to stanowić podstawy przyjęcia przez Sąd Apelacyjny w rozpoznawanej sprawie wartości szkody. Wymaga podkreślenia, że sam powód nie tylko nie wykazał, żeby jego szkoda przedstawiała kwotę 50.000,- zł, ale w sprawie [...]02 sprzeciwiał się przyjęciu wartości

przedmiotu sporu w kwocie wyższej niż 30.000,- złotych, natomiast w sprawie niniejszej twierdził, że jego szkoda wynosi co najmniej 18.300,- złotych (k - 324).

Wadliwe przyjęcie wysokości szkody stanowiło wystarczającą podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku w punktach 1 i 3 i przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Jednakże zasadny był także zarzut skargi kasacyjnej dotyczący naruszenia art. 102 Prawa upadłościowego z 1934 r. Powód opierał swoje żądanie odszkodowawcze przede wszystkim na twierdzeniu, że Sąd Okręgowy w W. prawomocnie orzekł o wydaniu przez H.K. i Spółkę z o.o. „U.” urządzenia, o którym mowa w sprawie niniejszej i w sprawie [...]02. W zakresie w jakim nieuwzględnienie przez pozwanych powyższego wyroku jako podstawy wydania przez nich powodowi przedmiotowego urządzenia w trybie art. 28 Prawa upadłościowego z 1934 r. miało przesądzać co do zasady o odpowiedzialności pozwanych na podstawie art. 102 Prawa upadłościowego kwestia, czy pozwani mieli obowiązek wydania powodowi urządzenia na podstawie w/w wyroku przedstawiała się jako prejudycjalna i tak też potraktował ją Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku. Uszło jednak uwagi Sądu, że ta kwestia została już wcześniej pomiędzy stronami prawomocnie rozstrzygnięta w sprawie [...]02, w której żądanie powoda dotyczące wydania przedmiotowego urządzenia na podstawie art. 28 Prawa upadłościowego zostało oddalone m.in. dlatego, że Sądy orzekające uznały za bezpodstawne powoływanie się powoda na wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 18.VIII.2000 [...]99. Wywołało to skutki z art. 365 § 1 k.p.c. w związku z czym w rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny nie mógł w tej materii przesłankowo orzekać inaczej. Można dodać, że nieuprawnione było także stanowisko Sądu Apelacyjnego, iż pozwany T.P. był posiadaczem przedmiotowego urządzenia. Posiadania nie wyczerpuje samo tylko władanie rzeczą. Wymagana jest jednoczesna wola władania dla siebie (*animus cum sibi habendi*), której w przypadku skarżącego Sąd Apelacyjny nie ustalił, zaś inne, niezaprzeczone w zaskarżonym wyroku okoliczności (odmowa ujęcia przedmiotowego urządzenia w spisie inwentarza składników masy upadłości Spółki z o.o. „U.”) wskazywałyby wręcz, że takiej woli pozwany T.P. nie wyraził. Okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy, takie jak zawarcie przez upadłego z Bankiem umowy

przewłaszczenia odnośnie do urządzenia będącego przedmiotem sporu, a następnie umowy sprzedaży tego urządzenia powodowi i wzięcie go od powoda w leasing, niewywiązanie się upadłego (upadłych) z umowy o kredyt i umowy leasingowej, legitymowanie się przez powoda prawomocnym wyrokiem nakazującym wydanie urządzenia (nie wiadomo na jakiej podstawie; brak uzasadnienia wyroku) niewątpliwie nasuwały określone zagadnienia prawne związane z potrzebą wyjaśnienia praw i obowiązków powoda, Banku oraz pozwanych w sytuacji, gdy do urządzenia, o które chodzi w sprawie, zgłaszały pretensje dwa podmioty pozostające z upadłymi w stosunkach obligacyjnych a Syndycy urządzenia tego nie objęli w ramach mas upadłości, a jednocześnie nie wiadomo, czy podmioty te zgłosiły się do postępowania upadłościowego w charakterze wierzycieli mas upadłości. Fragmentarycznie zagadnieniami tymi zajął się w swoim wyroku Sąd Okręgowy, natomiast lektura uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego a także skargi kasacyjnej nie pozwala na szersze rozważenie określonych kwestii przez Sąd Najwyższy.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej pozwanego T.P. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

Nie były zasadne zarzuty skarżącego odnośnie do naruszenia w zaskarżonym wyroku art. 233 § 1, 236, 128, 140 i 25 k.p.c. oraz art. 441 § 1 i 366 § 1 k.c. W świetle art. 398³ k.p.c. niedopuszczalne były zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a taki charakter miały zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące art. 233, 236, 128 i 140 k.p.c. Na marginesie można zauważyć, że w okolicznościach niniejszej sprawy zaniechanie formalnego dopuszczenia dowodu ze sprawozdania autorstwa pozwanego L.N. przeznaczonego dla sędziego komisarza, na którym oparł swoje ustalenia Sąd Apelacyjny, w niczym nie mogło wpłynąć na wynik sprawy w stosunku do skarżącego, skoro Sąd pierwszej instancji dowód z tego dokumentu przeprowadził i dał temu wyraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 kwietnia 2005 r. Co do stosunku solidarności, to – wbrew przekonaniu skarżącego - samo wskazanie przez powoda na pozwanych jako zobowiązanych solidarnie nie przesądzało o uznaniu ich solidarnej odpowiedzialności. W związku z tym, władny był Sąd Apelacyjny

ocenić, że każdy z pozwanych odpowiadał samodzielnie za własne działania lub zaniechania, zaś ich równoczesne pozwanie spowodowało stan współuczestnictwa formalnego, w ramach którego dopuszczalna była odmienna ocena zasadności powództwa w stosunku do każdego z pozwanych. Można dodać, że oczywiście błędne było stanowisko powoda co do solidarnej odpowiedzialności pozwanych za niewydanie urzędzenia w sytuacji, gdy każdy z pozwanych sprawował swoją funkcję w odniesieniu do innej masy upadłości, zaś przedmiot sporu mógł dotyczyć tylko jednej z mas upadłości względnie tylko jednego z Syndyków jako ewentualnie odpowiedzialnego za niewydanie tej rzeczy powodowi.

Bezpodstawność pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej nie wpływa na ocenę zaskarżonego jako podlegającego uchyleniu z innych, wcześniej przedstawionych przyczyn. O kosztach Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.